WWF

DECEMBER
2020

LEVENDE NATUR

ÅRGANG 38

12340 SE 345882
No. 0013 658 2568

Velkommen på forsiden

WWF kæmper for alle de truede dyr
— også de knap så kønne. 14

s. 20 **BESKYT HVALERNE** Nye trusler lurer under overfladen

s. 26 **PUK ELGAARD** Nu er det os, der skal give tilbage til naturen

POLITIKERNES DRØMMEMASKINE EKSISTERER ALLEREDE

Det er svært at åbne en avis uden at støde på lange artikler om den danske regerings store ambitioner på klimaområdet. Danmark skal reducere vores udledninger af CO_2 med 70 procent inden 2030, og det er allerede nu åbenlyst, at det ikke bliver en nem opgave. Det må nemlig ikke koste penge, ikke koste arbejdspladser og må helst ikke ændre noget i danskernes dagligdag. Og så er det dæleme ikke nemt at levere varen.

For at få regnskabet til at gå op sætter statsministeren og hendes politikerkolleger derfor lid til teknologien. De har afsat store midler til at udvikle maskiner, der kan suge CO_2 ud af atmosfæren.

Udfordringen er bare, at vi stadig venter på den mekaniske dims, som politikerne drømmer om. Lige nu fungerer teknologien kun i lille skala, og det er rasende dyrt. Politikernes drømmemaskine er lige nu ... en drøm.

Men heldigvis findes der et alternativ, som allerede fungerer: verdens skove. Træer suger CO_2 ud af atmosfæren og frigiver ilt i processen. Hvis politikerne har brug for en hånd til at afhjælpe klimakrisen, er verdens skove løsningen.

Der bliver allerede plantet ny skov mange steder i verden. Men træer vokser for langsomt til, at det for alvor vil batte på den korte bane. Til gengæld brænder eller fælder vi verdens store regnskove med foruroligende hast. Og det er faktisk dobbelt slemt, for skove FRIGIVER skadelig CO_2, når de bliver brændt af. Faktisk kommer omkring 15 procent af vores CO_2-udledning fra afbrænding og ødelæggelse af skov.

© CARLI HYLAND / WWF

Hvis vi vil redde klimaet, skal vi kort sagt redde regnskovene. Og så hjælper vi tilmed alle de truede dyr, der lever i skovene, ved samme lejlighed. Det er god gammeldags, gennemprøvet teknologi, der batter.

Den fidus har store danske virksomheder som blandt andet vinduesproducenten VELUX allerede gennemskuet. De har for nylig bedt WWF om at redde mere end 200.000 hektar truet regnskov, som svarer til al den CO_2, VELUX har udledt, siden de blev skabt i 1941. Det er den type lederskab, som politikerne drømmer om!

Lad os derfor håbe, at regeringen og resten af Folketinget lader sig inspirere og gør VELUX kunsten efter.

Nutidens og fremtidens vælgere vil takke dem for det.

Bo Øksnebjerg
Generalsekretær, WWF Verdensnaturfonden

HAVETS KÆMPER 20
Nye trusler lurer

MØD FEM DYR, DER ER MESTRE I AT OVERLEVE KULDEN 24

PUK ELGÅRD: "JEG ER I SKOVEN TRE GANGE OM DAGEN" 26

8
FIND UD AF, HVORFOR VI KÆMPER UTRÆTTELIGT FOR AT REDDE VERDENS SKOVE

GRIM, GRIMMERE, TRUET 14

SE, HVORDAN VI REDDER 'BJERGETS SPØGELSE' 18

© JOHN VAN DEN HENDE

© PAUL SAWER / FLPA / NATURE IN STOCK

© CARSTEN BUNDGAARD

© ACLAUDIO CONTRERAS / NATUREPL.COM / WWF

© SANJOG RAI / WWF-NEPAL

WORLD WIDE FUND FOR NATURE
er en privat og uafhængig organisation, som arbejder for at løse globale natur- og miljøproblemer.

WWF arbejder over hele kloden, og WWF Verdensnaturfonden er den danske afdeling.

Formålet med WWF's arbejde er at sikre naturen som livsgrundlag for mennesker og dyr.

Læs mere om WWF Verdensnaturfonden på **wwf.dk**.

WWF Verdensnaturfonden
Svanevej 12
2400 København NV.
Tlf. 35 36 36 35
E-mail wwf@wwf.dk
Giro 500-2001

Ansvarshavende redaktør
Kasper Kankelborg

Redaktør
Maria Houen Andersen

Mail til redaktionen
levende.natur@wwf.dk

AD
Carli Hyland

Forside
© David Hosking / FLPA / Nature in Stock

Tryk
All Graphic

Oplag
20.000

Du kan blive medlem ved at betale minimum 360 kr. om året. Levende Natur sendes gratis til medlemmer.

MIX Papir fra ansvarlige kilder FSC® C041505
SILVER PurePrint® by KLS
KLIMA-NEUTRAL TRYKSAG

5 SPØRGSMÅL TIL WWF'S VERDENSMAND

TEKST: SIFF CARLSEN // FOTO: JONAS LYSHOLDT EJDERSKOV

Jacob Fjalland er en globetrotter, der ikke er bange for at springe i med hovedet først. Han er miljøfaglig chef hos WWF og den, der samler trådene i alle vores internationale såvel som nationale naturbevarende projekter. Der er en del at holde styr på, og Jacob rejser ofte ud og besøger vores projekter rundt omkring i hele verden. Jacob har en kandidatgrad i geografi og international udvikling fra Roskilde Universitet. I 2007 arbejdede han for WWF i Vietnam, men flyttede tilbage til Danmark og startede hos WWF Verdensnaturfonden i 2009.

HAR DU SPØRGSMÅL TIL BREVKASSEN?
Så skriv til redaktør Maria Houen Andersen på: m.andersen@wwf.dk.

1 NÆVN EN POSITIV FORANDRING, DU HAR VÆRET MED TIL AT LAVE?

Lars Jensen, Herning

Jeg synes, det er vigtigt, at det, vi laver, har en varig indvirkning. I WWF Vietnam lavede vi et projekt om økoturisme sammen med en landsby, hvor vi byggede et øko-lodge ved en nationalpark. Det skabte blandt andet arbejdspladser til landsbyboerne og bedre samarbejde mellem landsbyen og nationalparken. WWF har ikke været inde over i fem til seks år, og det kører stadig rigtig godt. Her har vi startet noget, som har gjort en forskel for en masse mennesker.

2 ER DER ET DYR DU FØLER, AT DU MANGLER AT SE I NATUREN?

Lise Andersen, Frederiksberg

Jeg vil gerne se en jaguar. De er rigtig svære at se. Jeg har set leoparder, men jaguaren kunne være fantastisk. Jeg er meget vild med kattedyr, og den er for vild og samtidig lidt mytisk.

3 DIT BEDSTE RÅD, HVIS JEG GERNE VIL GØRE EN FORSKEL?

Mia L. Andreasen, Skibsby

Tænk over, hvad du forbruger. Hvem har produceret det, og hvor meget forbruger du af det? De største forandringer for naturen er, at vi fjerner dyrs og planters levesteder og udvider vores landbrugsproduktion. Det er et problem, for det vigtigste for naturen er at have plads. Det er vigtigt at sige, hvad du mener om, hvordan vi behandler naturen. Brug din stemme i stemmeboksen, i supermarkedet, og hvis du har lyst til at demonstrere.

4 ER DER ET SPECIELT MINDE FRA FELTEN, DER STÅR FREM?

Alice Gudme, Nivå

Dengang jeg mødte bjerggorillaer var virkelig overrumplende. Det er helt vildt, når de kæmpe dyr går forbi én. Nogle trackere fandt en gruppe, og så satte vi os ned og kiggede på dem. Hvis du er heldig, kommer de tæt på, men det er aberne, der bestemmer. Gorillaerne kom gående mellem os, og én af de unge hanner gav mig et lille puf. Dér sad jeg helt stille og undgik øjenkontakt. Det var meget specielt og fantastisk!

5 HVORDAN FANDT DU UD AF, AT DU GERNE VILLE REDDE NATUREN?

Eskil Nørager, Randers

Så længe jeg kan huske, har jeg altid villet lave noget med naturen. Fra jeg var barn og indtil jeg skulle på universitetet ville jeg gerne være havbiolog. Af forskellige grunde endte jeg med også at interessere mig for geografi og samspillet mellem mennesker og natur. Efter gymnasiet, i 1989, arbejdede jeg frivilligt for WWF Australien på et projekt, og siden dengang har det været en drøm at arbejde for WWF. Så da muligheden kom for 13 år siden, sprang jeg til.

DERFOR ER TRÆET DIN BEDSTE VEN

TEKST: ANDERS RUNE MATHIASEN // FOTO: ANDY ISAACSON / WWF-US

Hver uge bliver der fældet skov i verden på størrelse med London. Vi fælder og brænder, og det selvom skoven kan hjælpe os ud af klima- og naturkrisen. Læs med, og bliv klogere på, hvorfor WWF bruger rigtig mange kræfter på verdens skove.

Lad os starte denne artikel med noget, de fleste kan forholde sig til, nemlig kaffe. For kaffe er ikke bare kaffe, hverken hvad angår smag eller udledning af CO_2. Der er en gevinst at hente for naturen, hvis du kan nøjes med en god gammeldags kop sort kaffe, som da mor lavede den på kolbe. Den udleder cirka 90 gram CO_2. Er du den mere urbane type, der helst ser din kaffe blandet op med mælk i forskellige variationer, så ryger der 60 gram ekstra CO_2 på, og kaffen ender med at koste naturen 150 gram CO_2.

Mælk forårsager nemlig en høj CO_2-udledning af de samme årsager som kød. Køer bruger ligesom andre dyr det meste af energien fra den mad, de spiser, på at holde sig i live og ikke på at producere mælk og kød til os. Det er derfor forbundet med et ret stort energitab at spise og drikke produkter, der kommer fra dyr. Men hvad sker der med al den CO_2, som vi mennesker producerer hver eneste dag året rundt? Og hvorfor er træerne de rene CO_2-helte, der et godt stykke hen ad vejen kan hjælpe os med at komme ud af den klimasuppedas, vi har sat os selv i?

VI KAN IKKE LEVE UDEN

Sunde skove er essentielle for både mennesker og for vores klode. Det er de, fordi de er med til at stabilisere klimaet, sikre vandforsyninger og forbedre vores vandkvalitet. De forsyner

→ VIDSTE DU, AT TRÆ KAN LAGRE KULSTOF I FLERE HUNDREDE ÅR?

desuden os mennesker med både mad, energi og materialer. Men vigtigst af alt er skovene hjem for mere end halvdelen af alle de arter, der findes på landjorden. De får økosystemerne til at producere vand, luft og ressourcer til os. Og selvom problemerne står i kø, viser naturen sig gavmild, selv når vi har tvunget den i knæ. Den har nemlig selv løsningen på både klimakrisen og naturkrisen, som vi har skabt: Den lagrer nemlig CO_2 i gammel, tropisk skov og agerer hjem for en høj koncentration af verdens truede dyrearter.

"DEN STØRSTE ÅRSAG TIL SKOVRYDNING ER KVÆGDRIFT. DEREFTER KOMMER SOJA, PALMEOLIE OG TØMMERPRODUKTION."

Sofie Tind Nielsen

Med hvad er træernes rolle nu lige i det store CO_2-regnskab? Thomas Nord-Larsen, som er seniorforsker ved Københavns Universitet i skov, natur og biomasse, tager os på en tidsrejse tilbage til biologitimen i syvende klasse for at genopfriske, hvad fotosyntesen er for noget.

"Gennem fotosyntesen opsuger træer CO_2 fra atmosfæren. Træet omdanner CO_2 til glukose, som det så igen bruger til at skabe træets ved med. Ved er de celler, træet opbygger stamme, bark og så videre af."

Træet er altså en beholder for den CO_2, det har suget ud at atmosfæren – så længe det lever. Men også, og det er en vigtig pointe, hvis det som fældet eller dødt træ bliver brugt til at fremstille et produkt af. For ikke alene holder træet på CO_2, når det bliver brugt til for eksempel møbler, det sparer os også for det store energiforbrug, der ellers var gået til at producere et produkt af et andet materiale, der udleder langt mere CO_2. Det kunne være et produkt af stål, der først skal hentes op af en mine som jernmalm. Jernet skal forarbejdes til stål for til sidst at ende som et bord med en lang rejse bag sig og en anseelig mængde CO_2 på samvittigheden. Træet er allerede skabt, og det holder på sin CO_2. Det skal blot forarbejdes. Og når produktet er slidt op, kan det brændes af og bliver så en del af vores forsyning med vedvarende energi – så længe vi sørger for at træet kommer fra bæredygtigt forvaltede skove. Så står der nemlig nye træer klar til at optage det udledte CO_2.

"Det er så vigtigt at forstå, at man ikke kan se isoleret på skovene. Det er rigtigt, at de opbevarer CO_2, men det er lige så vigtigt at bruge skovenes træer, så de indgår i produktioner, frem for andre langt mere ressourcekrævende materialer som for eksempel jern. Skovene kan derfor levere vigtige produkter til den grønne omstilling i form af bæredygtige produkter," forklarer Thomas Nord-Larsen.

"Det er dog værd at huske, at de såkaldte produktionsskove, hvor man går ind og fælder for at bruge træerne til møbler, tøj og huse,

VIDSTE DU, AT ...

en ny skov – eller en skovrejsning – opstår langt hurtigere, end de fleste tror? Afhængig af jordbund og valg af træer vil man allerede efter tre til fem år få fornemmelsen af at gå i en skov.

over halvdelen af alle dyre- og plantearter knytter sig til regnskoven? Det er 30 millioner arter.

Danmark med 17 tons årlig CO_2 pr. indbygger indtager en tredjeplads globalt, når det kommer til udledning? Vi er kun overgået af Australien og USA.

BILLEDER:
© ANDY ROUSE / NATUREPL.COM / WWF
© ANDRÉ BÄRTSCHI / WWF
© GLOBAL WARMING IMAGES / WWF
© HUGH M. SMITH
© STAFFAN WIDSTRAND / WILD WONDERS OF CHINA / WWF
© WILD WONDERS OF EUROPE / NIALL BENVIE / WWF

→ VIDSTE DU, AT HVIS TRÆET ANVENDES TIL BYGNINGER ELLER MØBLER FASTHOLDES KULSTOFFET, SÅ LÆNGE PRODUKTERNE FINDES?

ikke binder lige så meget kulstof som naturskovene, der 'får lov' at være skov i mange, mange år," supplerer Sofie Tind Nielsen, som er seniorrådgiver på skov hos Verdensnaturfonden. "Det er også rigtig vigtigt at huske, at biodiversiteten – altså mangfoldigheden af dyr og planter – er særlig høj i de ældre naturskove. Derfor er WWF's tilgang netop, at vi skal have en kombination af produktions- og naturskove i de forskellige landskaber. På den måde bekæmper vi både klima- og naturkrisen."

HELE TRE TING PÅ ÉN GANG

Men i kampen mod CO_2-udledning har træerne tre vigtige funktioner, opsummerer seniorforskeren. De optager CO_2. De holder på CO_2. Men en sidste vigtig pointe er, at vi sparer atmosfæren for det største bidrag til drivhuseffekten, hvis vi beskytter skovene mod afbrænding. For skove frigiver skadelig CO_2, når de bliver brændt af. Omkring 15 procent af vores CO_2-udledning kommer fra afbrænding og ødelæggelse af skov. Det er mere end den samlede mængde klimagasser fra al verdens transport – inklusive flytrafikken – tilsammen.

Derfor er vi nødt til at komme de største årsager til skovrydning til livs. Det gør WWF Verdensnaturfonden gennem projekter, der skal stoppe de største syndere i forhold til den skovrydning, der foregår overalt på kloden, lige fra Colombia i Sydamerika til de indonesiske regnskove på Borneo. I den forbindelse arbejder vi også med virksomhedernes leverandørkæder for at sikre, at de også kan sige sig fri for at have skovrydning på samvittigheden.

Sofie Tind Nielsen uddyber: "Den største årsag til skovrydning er kvægdrift. Derefter kommer soja, palmeolie og tømmerproduktion."

DRIVHUS HVAFFOR' NOGET?

Livet på jorden afhænger af energi fra solen. Dens stråler bliver reflekteret af jordens overflade, hvorefter varmen fanges oppe i jordens atmosfære, så den ikke forsvinder ud i rummet igen. Det er grundlæggende det, vi kender som drivhuseffekten. Uden den ville gennemsnitstemperaturen på jorden være omkring 30 grader koldere. Drivhuseffekten er naturens måde at skabe et klima, der giver mulighed for liv på jorden. Men de seneste 100 år er vores udledning af C02 steget markant. Og når den øgede CO_2 ryger ud i atmosfæren, fungerer den som et tykt glas, der forstærker drivhuseffekten, så varmen ikke kan slippe væk fra jorden igen. Og så har vi balladen med de stigende temperaturer.

Kilde: Thomas Nord-Larsen, seniorforsker ved Københavns Universitet i skov, natur og biomasse

Det er også derfor, at WWF bruger rigtig mange ressourcer på at sætte naturen på dagsordenen og påvirke politikerne på Christiansborg og i de andre politiske arenaer for at få indført naturfremmende lovforslag og tiltag.

"Vi arbejder for eksempel på, at staten kun indkøber produkter, der ikke har afskovning på samvittigheden. Og vi vil gerne have etableret et videnscenter, hvor virksomheder og forbrugere kan søge viden om produkters link til afskovning, og hvordan det kan undgås," fortæller Sofie Tind Nielsen og fortsætter:

"Videnscenteret vil også kunne svare på, hvilke certificeringsordninger relateret til afskovning du som forbruger kan finde inden for både mad, tøj, møbler og så videre, så du selv kan afgøre, hvilke køb der giver bedst mening for naturen."

ALLE SKAL TAGE ANSVAR

Men hvor meget CO_2 er det, vi mennesker udleder? Thomas Nord-Larsen forklarer: "Vi udleder 38 milliarder tons CO_2 fra fossile kilder. Hvis vi trækker ilt (O) og brint (2) fra i regnskabet, står vi tilbage med 10 milliarder tons kulstof, som vi hvert år udleder i atmosfæren."

Set i forhold til det, så anslår videnskaben, at verdens skove optager op til 20 procent af den årlige menneskeskabte udledning af CO_2. I takt med at de forsvinder, bliver det kun sværere at forhindre global opvarmning.

Med en voksende befolkning på kloden skal der virkelig tages nogle store skridt for at mindske vores udledning, hvis vi skal komme de stigende temperaturer til livs. Heldigvis begynder den private sektor at røre på sig.

ET BANEBRYDENDE SAMARBEJDE

Det nyeste og mest markante eksempel er ovenlysproducenten Velux, der har indgået et partnerskab med WWF

Sofie Tind Nielsen, senior-skovrådgiver hos WWF Verdensnaturfonden. Her ved Kalinzu-skoven i Uganda

Verdensnaturfonden om et af de mest ambitiøse projekter til dato, hvor Velux tager ansvar for klima- og naturkrisen ved at bevare gammel skov med høj biodiversitet. Sammen med WWF har Velux indgået et samarbejde, hvor virksomheden forpligter sig på at blive 'lifetime carbon neutral'. Helt konkret betyder det, at Velux gennem omfattende skovbevaringsprojekter vil lagre så meget CO_2, at deres regnskab går i nul i 2041 på virksomhedens 100-årsfødselsdag.

> "VI SKAL BEVARE DET, DER ALLEREDE ER, FORDI DET HAR MEGET HØJERE BIOLOGISK VÆRDI, END NÅR MAN PLANTER NYE SKOVE."
>
> Sofie Tind Nielsen

Sofie Tind Nielsen håber, at partnerskabet symboliserer begyndelsen på en større bølge af fremtidige private partnerskaber.

"I Velux-samarbejdet er vores fokus at bevare de eksisterende naturskove gennem fem store skovbevarende projekter, der på grund af deres størrelse virkelig gør en forskel. Vi skal bevare det, der allerede er, fordi det har meget højere biologisk værdi, end når man planter nye skove. Der går lang tid, før ny skov er lige så interessant som gammel skov."

En del af projekterne handler derfor om at beskytte den skov, der har stået i mange år.

"For at gøre det planter vi skov og træer uden om de to skovprojekter vi har i Uganda og Myanmar. Det er en kombination af at bevare eksisterende skov og plante skov i bufferzonen rundt om den skov, vi bevarer. Det beskytter og skaber samtidig alternative tømmerressourcer til lokalbefolkningen."

Tendensen til at virksomheder engagerer sig og tager et ansvar giver, ifølge Sofie Tind Nielsen, grund til optimisme.

"Ligesom med Velux er der flere virksomheder, der tager ansvar. Microsoft meldte i januar ud, at de ville blive CO_2-negative inden 2030. Dog er Velux-casen unik ved, at de går skridtet videre og tager ansvar for deres historiske CO_2. Man kan håbe på, at der er andre, der viser samme altruistiske tilgang."

→ VIDSTE DU, AT TRÆER BINDER CO_2 FRA ATMOSFÆREN SOM EN DEL AF FOTOSYNTESEN? TRÆET BRUGER KULSTOFFET TIL AT DANNE LØV, GRENE, STAMME OG RØDDER I FORM AF CELLULOSE OG ANDRE ORGANISKE FORBINDELSER.

BILLEDER:
© ERIC KARL
© ANDRÉS UNTERLASDTAETTER / WWF-BOLIVIA
© LUIS BARRETO / WWF-UK

マカク

ABERNE ELSKER SPA-TID MED FAMILIEN

TEKST: MARIA ANDERSEN // FOTO: JASPER DOEST / MINDEN PICTURES / NATURE IN STOCK

De plejer hinandens pels, pjatter, pjasker og flyder rundt i de varme kilder med salige blikke i øjnene. I Jigokudani i det nordlige Japan kan du være vidne til et helt særligt naturfænomen. Intet andet sted på planeten finder du nemlig primater, som jævnligt nyder at bade i varme kilder. Makakaberne er vilde og bor ikke i parken. De kommer kun ned fra bjergene i vinterhalvåret, når temperaturerne når ned under frysepunktet, for at få varmet deres kroppe igennem i de naturligt varme kilder.

Se makakaberne her:
Jigokudani i Japan i vinterhalvåret fra november til februar

VI VIL REDDE DE SIDSTE SNELEOPARDER

MED WWF PÅ MISSION I NEPAL

TEKST: SOFIE BACH MOGENSEN // FOTO: SANJOG RAI / WWF-NEPAL

Vi skal redde de sidste sneleoparder, men Asiens kolde og ufremkommelige bjerge gør arbejdet svært.

Højt oppe i de nepalesiske bjerge kæmper et team af forskere og lokale guider sig frem i det kolde og golde landskab. De er på en vanskelig mission. De skal finde en sneleopard og tagge den med et GPS-halsbånd. 'Bjergets spøgelse' er de lokales navn for sneleoparden, og det er bestemt ikke uden grund. Kun én ting er sikkert, når man leder efter sneleoparder – nemlig at intet er sikkert.

DET HANDLER OM HÅB

Samundra Subba fra WWF Nepal leder missionen i det beskyttede naturområde Kanchenjunga i Himalayas bjerge. For at komme frem til sneleopardens hjem har teamet vandret fem dage i det golde, ufremkommelige bjerglandskab: en lille dal i 4.500 meters højde, dybt inde i Kanchenjunga-området. Her slår teamet lejr. Midt i usikkerheden væbner de sig med tålmodighed og håb. Håb er kodeordet. Det ved de lokale guider, så de afholder en spirituel ceremoni og ønsker Samundra og teamet held og lykke.

1 BJERGETS SKYGGE VISER SIG

Første del af missionen er i gang. 24 fælder skal sættes op i landskabet. Fælderne er placeret ved naturlige stier og korridorer, hvor man tidligere har observeret sneleoparder. Fælderne er harmløse; de fungerer som en alarm. Hvis et dyr træder på fælden, bliver der sendt et signal direkte til teamet.

Dagene i lejren går, og det eneste tegn på bevægelse er de store mængder sne, som falder på bjerget. Men pludselig lyder alarmen fra en fælde! Det er fælden på en højderyg kun to kilometer fra lejren. Nu går det stærkt – alle mand kender deres rolle, og i løbet af ingen tid står Samundra ansigt til ansigt med en sneleopard på bjergsiden.

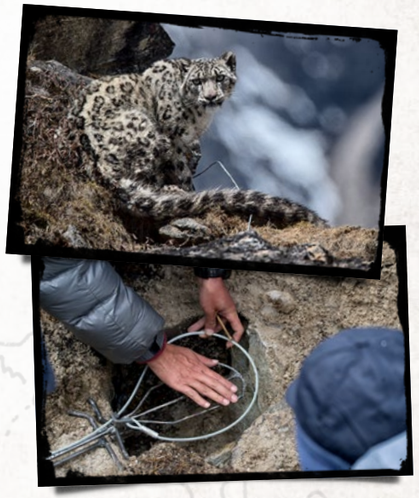

2 HALSBÅNDET SÆTTES PÅ

Det er kun tredje gang, at Samundra ser en sneleopard i det fri. Hver gang er helt speciel, og hver gang kan være den sidste. Men der er ingen tid at spilde. Bedøvelsespilen bliver sendt afsted, og nu har teamet kun én time til at sætte halsbåndet på sneleoparden. Sneleoparden bliver forsigtigt løftet ned fra højderyggen til et fladere punkt, hvor teamet kan arbejde. Halsbåndet monteres forsigtigt, og sneleoparden bliver herefter målt og vejet.

3 YALUNG ER SUND OG RASK

Det er en sund og stærk sneleopard, som teamet har fundet. En ung hun på cirka to år, der vejer 30 kilo og er 165 centimeter lang. På kun 40 minutter har teamet påsat halsbåndet og undersøgt leoparden, og nu begynder bedøvelsen langsomt at forsvinde. Teamet trækker sig tilbage, og den unge hun vågner af bedøvelsen. Lige så hurtigt og elegant som hun blev synlig på bjergsiden, forsvinder hun i det vilde landskab. Lige før hun forsvinder af syne, navngiver de lokale guider hende Yalung efter det hellige bjerg Yalung Khang. Yalung er kun den anden hun, der bliver tagget i Nepals østlige landskab, og den fjerde sneleopard, som teamet har haft held med at finde.

BILLEDER © SANJOG RAI / WWF-NEPAL

HIMALAYAS NATUR ER I FORANDRING

GPS-signalet fra Yalungs halsbånd vil hjælpe WWF i arbejdet med at beskytte sneleopardernes levesteder. Med data fra halsbåndet bliver vi klogere på hvilke korridorer, der forbinder levestederne, og hvordan sneleoparderne bliver påvirket af klimaforandringerne i Himalayas bjerge. Men det er ikke kun klimaforandringer, der truer sneleopardens overlevelse. Konflikter med mennesker er et stort problem. Derfor er det vigtigt at kende sneleopardernes levesteder, så de kan blive beskyttet, og mennesket ikke har aktiviteter i de vigtige områder. Jo flere sneleoparder vi indsamler data fra, jo mere præcist kan vi planlægge vores indsatser for at beskytte 'bjergets spøgelse'.

© BLANKA BERANKOVA / WWF

5 grimme dyr du skal kende, før de forsvinder

TEKST: CIRKELINE BURON // FOTO: ACLAUDIO CONTRERAS / NATUREPL.COM / WWF

Vi kender det fra vores egen verden. De smukke løber med al opmærksomheden. Derfor slår vi et slag for fem dyr, som er så grimme, at de sjældent lander på forsiden. Til gengæld er de alle del af en skræmmende fortælling.

Den røde uakari og hjortesvinet står aldrig øverst på plakaten. For de er hverken nuttede, smukke eller søde at se på. Men der er faktisk en grund til, at du skal interesse dig for dem. De er nemlig del af en skræmmende fortælling om levesteder, der forsvinder, vilde dyr, der bliver handlet illegalt, og natur, der presses af fødevareproduktion og klimaforandringer. Sammen med mere end 1 million andre arter er de truet af udryddelse, for naturen er under massivt pres.

Den udvikling har WWF tænkt sig at stoppe. Vi mener, at der er brug for en 'New Deal for Nature and People', hvor der er mere plads til naturen, hvor naturen er bedre beskyttet, og hvor ingen arter uddør på grund af mennesker. Som fast støtte er du med til at bakke op om dette arbejde – for verdens nuttede dyr, men så sandelig også for de grimme.

Rødlistens seks trin iucnredlist.org

EX Uddød · EW Uddød i naturen · CR Kritisk truet · EN Truet · VU Sårbar · NT Næsten truet

1 Blyforgiftning truer den californiske kondor

Den californiske kondor vinder næppe en skønhedskonkurrence med sit skaldede, røde hoved og sorte, fjerklædte krop. Det er dog ikke dens grimme udseende, der truer den. Det er de ådsler, den lever af.

Mange af ådslerne er nemlig skudt med blyholdig ammunition, og det giver den californiske kondor blyforgiftning – faktisk i så stor stil, at blyforgiftningen er hovedårsagen til, at bestanden stadig ikke er bæredygtig, selv efter mere end 30 års omfattende bevaringsarbejde.

Den californiske kondor er med sit enorme vingefang på tre meter Nordamerikas største landbaserede fugl. Den var engang udbredt over hele det sydvestlige USA, men i 1987 var der kun seks californiske kondorer tilbage i naturen, så myndighederne indfangede de sidste vilde fugle og startede et avlsprogram.

Siden har avlsprogrammet sat rigtig mange californiske kondorer ud i naturen, men bestanden er skrøbelig. Ungerne har svært ved at overleve, og mange fugle dør stadig af blyforgiftning. I 2019 blev blyholdig ammunition forbudt i Californien, så forhåbentlig går den sorte ådselæder med det skaldede hoved en mere tryg fremtid i møde.

Navn
Californisk kondor (Gymnogyps californianus

Levesteder
Sydvestlige USA og nordvestlige Mexico

Status
CR Kritisk truet

© THOMAS MARENT / MINDEN PICTURES / NATURE IN STOCK

2 Den røde uakari vil kun bo ved floden

Med dens skaldede, ildrøde hoved minder den røde uakari måske mest af alt om en dansker, der er taget på solferie uden solcreme. Men livet er langt fra en ferie for den lille primat. Den røde uakari er nemlig uhyre kræsen med hensyn til levesteder og findes kun i et lille område af Amazonas på grænsen mellem Peru og Brasilien.

Her bor den røde uakari i Várzea-skovene, en slags vådområde i nærheden af floderne. Så der er ikke andre steder at flytte hen, når skoven bliver fældet, og lige nøjagtig skovfældning er den helt store trussel mod den røde uakaris overlevelse. For Amazonas enorme skove er under pres.

Regnskoven fældes i stor stil for at tilfredsstille verdens voksende behov for eksempelvis sojaproduktion. Soja, der også bruges som foder til mange danske svin. Indtil for nylig var kun en lille del af den røde uakaris levesteder beskyttet, men flere beskyttelser er på vej, så der er stadig håb for den lille rødhovedede primats overlevelse.

Navn	Levesteder	Status
Rød uakari (Cacajao calvus)	Brasilien og Peru	VU Sårbar

© ZSSD / MINDEN PICTURES / NATURE IN STOCK

Navn	Levesteder	Status
Flodskildpadde (Carettochylys insculpta)	Sydlige Ny Guinea og nordlige Australien	EN Truet

3 Grisetryne gør flodskildpadden attraktiv

En grisetryne gør sjældent noget godt for skønheden. Men det er netop grisetrynen, der gør flodskildpadden utrolig populær blandt samlere af eksotiske dyr. Flodskildpadden er nemlig en ener blandt ferskvandsskildpadderne med sine luffer, sit læderagtige skjold og sin unikke grisetryne med store næsebor.

Handlen med flodskildpadder er eksploderet siden 1990'erne, og mellem 2003 og 2013 blev der konfiskeret mere end 80.000 flodskildpadder. Cirka 90 procent af verdens flodskildpadder lever i det sydlige Ny Guinea, og det er især denne bestand, der bliver handlet i stor stil.

Køberne er ofte kinesere. Nogle gange forsyner køberne ovenikøbet lokalbefolkningen med redskaber og mindre både, så de lokale kan fange endnu flere flodskildpadder. På lidt over 20 år er arten gået fra sårbar til truet. Nu vurderer IUCN (Den Internationale Union for Naturbeskyttelse), at arten er i overhængende fare for snart at være kritisk truet. Så det ser sort ud for flodskildpadden med den særprægede grisetryne.

4 Frøjuice er et eftertragtet elskovsmiddel

Titicaca-vandfrøen gør ikke meget væsen af sig. Den er en middelstor, grønbrun frø med store øjne, der lever i Titicacasøen på grænsen mellem Bolivia og Peru. Men ifølge lokale har Titicaca-vandfrøen særlige evner. Derfor er den hovedingrediensen i en frøjuice, der primært bruges som elskovsmiddel, men efter sigende også kan kurere alt fra astma til knogleskørhed.

Gennem de seneste tre generationer er mere end 80 procent af bestanden forsvundet, og det skyldes ikke kun den populære frøjuice. I 2016 blev 10.000 Titicaca-vandfrøer fundet døde i et indløb til søen. Her lå de mellem bleer, sprøjter, vandflasker og andet affald, for Titicaca-vandfrøens krop optager al forurening som en svamp.

I Peru er Titicaca-vandfrøen selve symbolet på Titicacasøen, så i de senere år er Peru og Bolivia gået sammen om en massiv indsats for at rense og beskytte søen for at redde den unikke frø.

© PETE OXFORD

Navn	Levesteder	Status
Titicaca-vandfrø (Telmatobius culeus)	Peru og Bolivia	CR Kritisk truet

5 Hjortesvinet er en delikatesse

Hjortesvinet ser både bistert og krigerisk ud med sine fire store hjørnetænder, der vokser op ad kraniet på den. Men hjørnetænderne er faktisk helt ubrugelige, og hjortesvinet er ganske ufarligt, når det vandrer rundt i regnskoven på sine tynde, hjorteagtige ben. Til gengæld bliver hjortesvinets fedtfattige kød betragtet som en stor delikatesse – og det gør hjortesvinet til jaget vildt blandt den indfødte, kristne befolkning på de indonesiske småøer, hvor den lever.

Hjortesvinet holder til langs regnskovens floder, hvor den roder i mudderet efter blandt andet rødder, frugter og hvirvelløse dyr, og dens levesteder er i alvorlig fare for at forsvinde, for Indonesiens regnskov bliver i stigende grad udsat for kommerciel skovhugst. På den måde minder hjortesvinets historie om mange andre af verdens truede arter. Ulovlig jagt og tab af levesteder er det altoverskyggende problem for verdens truede dyr.

Navn	Levesteder	Status
Hjortesvin (Babyrousa babyrussa)	Indonesien	VU Sårbar

© ALBERT VISAGE / FLPA / NATURE IN STOCK

HVALERNE VENDER TILBAGE

Det var en sej kamp at få forbudt den intensive, kommercielle jagt på havets kæmper, men selvom hvalerne langsomt er begyndt at vende tilbage i vores have, lurer nye og mere komplekse trusler mod verdens største pattedyr under overfladen.

TEKST: MAGNUS BALSLEV // FOTO: JOHN VAN DEN HENDE // ILLUSTRATIONER: CARLI HYLAND

300.000

hvaler og delfiner bliver hvert år dræbt som konsekvens af blandt andet bifangst, søfart, kommerciel hvalfangst og ødelæggelse af levesteder.

Bølgerne slår ind mod det gamle skib, og en let regn falder ned fra himlen. To mænd iført regntøj og hjelme kommer bærende på et meterlangt jernspyd. De stopper ved rælingen og løfter det tunge spyd en smule op for at stoppe det ned i løbet på hvad der ligner en forvokset boremaskine. Boremaskinen er halvrusten og monteret på skibets dæk med snuden pegende ud over rælingen. Med bagenden først stoppes det lange spyd ned i løbet på kanonen. De to mænd i regntøj går væk fra den boremaskine-lignende kanon. En tredje mand stiller sig bag den og styrer den, nærmest som et cykelstyr. Han kigger længe og koncentreret ud over vandet. Med ét får han øje på en sort skikkelse og et gejserlignende blåst 15 til 20 meter ude i bølgerne. Der lyder et rædselsvækkende brag, og det store, drabelige jernspyd skyder direkte ned i vandet med et tykt reb efter sig. Spidsen penetrerer vandoverfladen, nøjagtig hvor den sorte skikkelse kom til syne. Med det samme opstår der store, febrilske plask i vandet. Det tykke reb bliver hurtigt spændt ud, og vandet skifter farve.

Scener som denne dukker op i massevis, hvis du søger på ”whale hunting” (hvaljagt, red.) på YouTube. Og vi mennesker har da også jaget og skudt hvalerne i tusindvis af år. Kulturen omkring hvaljagt er især blevet formet i de områder, hvor klimaet gjorde det særligt vanskeligt at dyrke jorden og drive landbrug. I de dele af verden var fangsten af de store hvaler først og fremmest en særdeles god kilde til mad. Men med tiden – omkring det 11. århundrede – ændrede jagten karakter.

“Der begyndte jagten på hvaler at blive kommerciel. Man mener, at baskerne var de første, som systematiserede hvalfangsten med henblik på handel, og at nordkaperen eller nordlig rethval (i dag en af verdens mest truede hvaler, red.) især var et mål for de baskiske hvalfangere”, fortæller Michelle Melin, havbiolog i WWF Verdensnaturfonden.

Rethvaler, som på engelsk hedder right whales, fik faktisk deres navn, fordi de var de rette hvaler at jage, idet de var ret langsomme og dermed nemme at fange.

I de følgende århundreder meldte flere lande sig ind i kampen om de store pattedyr, herunder Holland, England, USA og Norge. Udover rethvalen blev også pukkel- og kaskelothvalen ofre for den kommercielle hvalfangst, og samtidig blev hvalens anvendelsesmuligheder som produkt udvidet. Især hvalens spæk fik stor betydning, fordi man kunne bruge den som olie.

VIDSTE DU, AT HVALERNE SPILLER EN VIGTIG ROLLE FOR HAVMILJØETS OVERORDNEDE SUNDHED?

Hvalerne akkumulerer nemlig karbon i kroppen gennem deres lange levetid. Hver hval binder i gennemsnit cirka 33 tons CO_2 gennem den plankton, de spiser. De er derfor enormt vigtige for vores kamp mod klimaforandringer.

VIDSTE DU, AT ...

der findes lidt over 80 arter af hvaler, delfiner og marsvin?

hvoraf syv er klassificeret som sårbare eller truede.

Af dem hører 13 til de store hvalarter

I slutningen af det 19. århundrede jublede hvalfangerne, da teknologien gav dem en kæmpe fordel i deres jagt. Dampmaskinen til skibe gav dem fart, så de kunne jage de hurtigere hvaler som både blåhvalen og finhvalen, og den eksplosive harpun, som beskrevet indledningsvis, gav dem større rækkevidde og træfsikkerhed. "Den nyudviklede teknologi kombineret med øget jagt af hvaler i hele verden resulterede faktisk i, at jagten bevægede sig helt ned til det fjerne Antarktis, hvor store koncentrationer af hvaler søgte efter føde. På daværende tidspunkt var rovdriften på hvalerne for alvor begyndt," forklarer Michelle Melin.

Da Første Verdenskrig startede, blev udbuddet bare endnu større, fordi olien fra bardehvaler kunne bruges til sprængstoffer. Sideløbende med Vestens øgede fokus på hvaler, begyndte japanerne i øst også at udvikle en omfattende hvalfangst, hvor især pukkelhvaler, rethvaler og gråhvaler stod for skud.

HVALFANGSTEN ESKALERER

I 1961, året for WWF's grundlæggelse, var kommerciel hvalfangst stadig voldsomt udbredt, på trods af at 15 hvalfangstnationer i 1946 havde underskrevet en konvention om at stå sammen om at forvalte og bevare hele verdens bestande af store hvaler.

Men de lyssky aktiviteter formåede stadig at gå under radaren. Alene i Antarktis blev der det år dræbt 66.000 hvaler, og hundredtusinder af delfiner måtte lade livet som bifangst på grund af tunfiskeri. Det fik medgrundlægger af WWF Sir Peter Scott til at udtale følgende:

"Hvis vi ikke lykkes med at redde hvalerne fra udryddelse, hænger håbet om at redde menneskeheden og den livsforsynende biosfære i en tynd tråd." I kølvandet på udtalelsen accepterede WWF sådan set udfordringen om at vende den negative udvikling for hvalerne. "Hvalbeskyttelse blev derfor helt i begyndelsen en stor del af fundamentet og en mærkesag, som til stadighed er højt prioriteret," fortæller Michelle Melin.

TRUSLERNE STÅR I KØ

Siden er der heldigvis sket meget med hval- og delfinbeskyttelsen. I de 50 år, som WWF har været aktiv i beskyttelsen af hvaler, har vi overtalt verden til at stoppe den kommercielle hvalfangst, som blev forbudt i 1986. Desværre fortsætter hvalfangsten stadig, blandt andet på grund af Island, Norge og Japans protester mod forbuddet. Men i dag er hvalfangsten ikke længere den største trussel mod hvalerne. Den står på skuldrene af utallige andre trusler.

"HVIS VI IKKE LYKKES MED AT REDDE HVALERNE FRA UDRYDDELSE, HÆNGER HÅBET OM AT REDDE MENNESKEHEDEN OG DEN LIVSFORSYNENDE BIOSFÆRE I EN TYND TRÅD."

Sir Peter Scott

"Jeg kan i flæng nævne klimaforandringer, søfart, olie- og gasoperationer, bifangst, indfiltring i fiskegarn, kemisk forurening og ødelæggelse af levesteder," lyder det fra Michelle Melin.

NÅR SKIBE PÅSEJLER HVALER

Så hvor starter vi overhovedet, når vi skal redde hvalerne? Problemerne for de store pattedyr er jo både vidtrækkende og komplicerede. Først og fremmest kræver det et stærkt apparat, der kan navigere i det videnskabelige og politiske arbejde på et internationalt plan. Her er WWF's arbejde med at beskytte rethvalerne et godt, konkret eksempel.

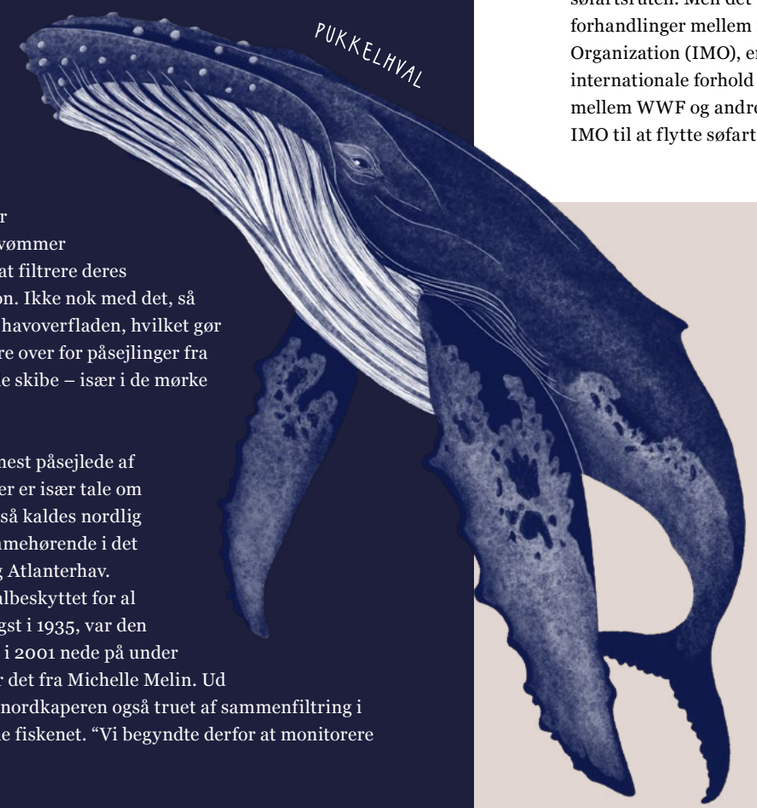

Rethvaler finder føde i eller lige under havoverfladen. De svømmer med åben mund for at filtrere deres favoritspise, plankton. Ikke nok med det, så sover de også oppe i havoverfladen, hvilket gør dem ekstremt sårbare over for påsejlinger fra store, hurtigtsejlende skibe – især i de mørke nattetimer.

"Rethvalerne er de mest påsejlede af de store hvaler, og der er især tale om nordkaperen, der også kaldes nordlig rethval, som er hjemmehørende i det nordlige Stillehav og Atlanterhav. Selvom den blev totalbeskyttet for al kommerciel hvalfangst i 1935, var den anslåede population i 2001 nede på under 300 individer," lyder det fra Michelle Melin. Ud over påsejlinger var nordkaperen også truet af sammenfiltring i aflagte og bortkomne fiskenet. "Vi begyndte derfor at monitorere

Her er WWF-folk og forskere ude for at sætte et mikroskopisk kamera på en vågehval ved den Antarktiske Halvø. Kameraet giver os afgørende viden om, hvordan og hvor hvalerne spiser.

©TRISTIAN RAY-WILKS / ONEOCEAN EXPEDITIONS

påsejlingerne og fandt ud af, at hvalerne var særligt sårbare om sommeren, når de opholdt sig i Bay of Fundy, en bugt i Atlanterhavet mellem halvøen Nova Scotia og det amerikanske fastland. Det er et område, som desværre også overlapper med nordatlantiske søfartsruter," forklarer Michelle Melin.

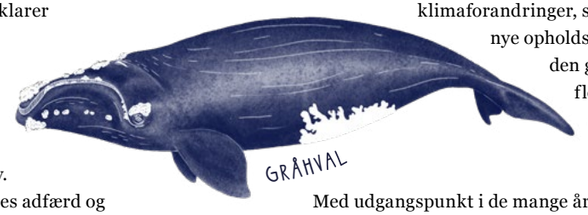

Fra 1997 og frem studerede WWF i samarbejde med Center for Kyststudier hvalerne og søfartsmønstrene i Bay of Fundy. Efter flere års studier af hvalernes adfærd og udbredelse kunne dataene sammenholdes med data på søfartstrafikken. Der var stærke beviser for, at risikoen for påsejling af hvalerne ville falde med 80 procent ved at flytte søfartsruten. Men det var ikke ligetil. Det krævede omfattende forhandlinger mellem regeringer og International Maritime Organization (IMO), en organisation under FN, som varetager internationale forhold vedrørende søfart. Efter en koalition mellem WWF og andre NGO'er opfordrede Transport Canada IMO til at flytte søfartsruten med henblik på at beskytte hvalernes opholdssted i sommerhalvåret. Efterfølgende steg antallet af nordkapere til 464 individer i 2011 og 524 individer i 2015 – et vidnesbyrd om, at arbejdet virker. Tallet faldt dog en smule i 2018. Et fald, som blandt andet skyldtes tiltagende klimaforandringer, som tvang hvalerne til at søge nye opholdssteder for at finde føde. Af den grund forhandler vi nu om flere alternative søfartsruter i amerikansk farvand og i Sri Lanka.

Med udgangspunkt i de mange års erfaring, viden og teknologi, vi efterhånden har opbygget, har vi skabt WWF Cetacean Global Initiative, som skal inspirere og hjælpe WWF's mange kontorer og partnere over hele verden til at samarbejde om at beskytte hvalerne i fremtiden. "Hvalbeskyttelse er hårdt arbejde, og der er stadig rigtig meget, vi ikke ved om verdens hvaler, delfiner og marsvin. Men vi bliver hele tiden klogere på, hvordan vi kan beskytte dem og sikre, at de i fremtiden kan svømme frit i have og floder. Én ting er sikkert, WWF fortsætter ufortrødent kampen," slutter Michelle Melin.

WWF HAR HVALPROJEKTER OVER HELE VERDEN

Vi kæmper blandt andet for at stoppe bifangst, for at mindske de negative påvirkninger, som skibsfart har for hvalerne, og så forsker vi for hele tiden at blive klogere på, hvordan vi kan beskytte dem bedst muligt.

5 DYR, DER BLIVER HVIDE OM VINTEREN

TEKST: PETER SITHAMPARANATHAN // FOTO: DANNY GREEN

Der er flere dyr på den nordlige del af kloden, som er hvide fra fødslen såsom isbjørnen og sneuglen. Men nogle få helt specielle arter skifter deres ellers mørke dragt ud med en hvid i vinterperioden. Læs med her, hvor vi går bag om pels og fjer på nogle af de kolde egnes mest unikke arter.

POLARRÆVEN HAR DEN VARMESTE FRAKKE

Vulpes lagopus

Allerede ved minus 50 grader ville vi mennesker få vejrtrækningsbesvær, miste finmotorikken og få stivfrosne hår, hvis ikke de var tildækkede. Til gengæld kan polarræven udholde temperaturer ned til minus 70 grader. Det kan den kun, fordi den er dén art med den varmeste pels i det arktiske område. Ud over dens store buskede hale hjælper dens pelsede fødder også med at holde varmen. Desuden vil den under ekstreme temperaturer øge sit stofskifte for at holde varmen, hvilket er livsvigtigt for dens overlevelse. En anden fantastisk egenskab er, at dens blodårer og vener løber så tæt op ad hinanden, at det varme blod i årerne på vej ud i benene opvarmer det afkølede blod i venerne på vej tilbage til hjertet.

© MICHAEL QUINTON / MINDEN PICTURES / NATURE IN STOCK

SNESKOHAREN ER JAGET VILDT

Lepus americanus

Sneskoharen har fået sit navn på grund af sine kæmpe bagpoter, der holder den fra at synke ned i sneen, når den lystigt hopper rundt i det nordamerikanske landskab. Den er desuden utrolig adræt og hurtig, hvilket kommer den til gode, når den skal flygte fra de forskellige rovdyr, der ser den som bytte. Yngre sneskoharer fryser ofte fast, når de opdager et rovdyr, og håber på, at deres kamuflerede pels holder dem skjulte. De lidt mere erfarne harer undgår rovdyrene ved at flygte; de kan nå en topfart på over 40 kilometer i timen og hopper næsten tre meter i ét hop.

LÆKATTEN KAMUFLERER SIG FOR BYTTET

Mustela erminea

En fuldvoksen lækat er mellem 17 og 33 centimeter lang. På trods af sin knap så imponerende størrelse er den en heftig og aggressiv jæger. Dens yndlingsbytte er foruden mus og lemminger også vilde kaniner, der kan være mere end fem gange så store som den selv.

Du kan kende lækatten på dens sorte haletip, der også findes i den hvide vinterdragt. Lækatten er udbredt over store dele af Europa, også i Danmark, hvor den er det eneste pattedyr, der skifter til hvid vinterdragt. I England og andre steder i Europa, hvor der ikke falder så meget sne om vinteren, beholder den imidlertid sin brune farve.

© PAULSAWERT / FLPA / NATURE IN STOCK

© ANDRE GILDEN / NATURE IN STOCK

RENSDYRET MED SUPER-HOVE

Rangifer tarandus

Når den nordamerikanske ren, caribouen, tager på sin årlige vandring på over 900 kilometer for at komme til sit sommergræsningsområde, skal den klare sig gennem vidt forskellige landskaber i ekstrem kulde. Heldigvis har caribouen store udhulede hove, der hjælper den med at gå sikkert på isglat terræn, padle i vandet med behagelig lethed og grave efter rensdyrlav i sneen.

Dens fortrinlige lugtesans, som den bruger til at opsnuse både mad, farer og i hvilken retning den skal vandre, bliver heldigvis ikke forhindret af den kolde luft. Snuden er nemlig dækket helt til af pels, der opvarmer luften, før den trænger ind i lungerne.

RYPEN HAR FJER I NÆSEN

Lagopus

Denne lille fugl med sit sjove og ikke mindst bemærkelsesværdige fuglekald, der mest af alt minder om en gurglende høne, optræder i tre forskellige arter: dalrype, fjeldrype og hvidhalet rype. Både næsebor og fødder er prydet med fjer, hvilket ikke kun gør den modstandsdygtig over for kulden, men også gør den i stand til at gå elegant hen over sneen, som havde den snesko på. De lune sutsko øger både føddernes overfladeareal og varmekapaciteten. Selvom ryper ikke har samme problem som pingviner med at flyve, ser man dem sjældent i luften, da de gebærder sig godt på landjorden. Faktisk trives de så godt med fast grund under de fjerprydede fødder, at de også anlægger reden direkte på jorden, når sneen er smeltet.

© MICHAEL QUINTON / MINDEN PICTURES / NATURE IN STOCK

NU ER DET VORES TUR TIL AT GIVE NATUREN OMSORG

En uroplaget barndom fik Puk Elgård til at søge ud i naturen. Det gav hende et uundværligt frirum, som har fulgt hende op gennem voksenlivet. Den 52-årige tv-vært har fået så meget af naturen, så nu er det tid til at give noget tilbage.

TEKST: MAGNUS BALSLEV // FOTO: CARSTEN BUNDGAARD

Jeg er opvokset i en familie med ret meget uro. Jeg havde egentligt nogle gode forældre, men der var lidt for mange piller, lidt for meget druk og lidt for mange udfordringer. Jeg blev hurtigt voksen. Så når jeg skulle have lidt ro, gik jeg ned til præstens skov, som lå lige i nærheden. Dernede havde jeg en lille verden, jeg byggede op. Med grene, mudder og blomster. Her legede jeg, at der var fred og ro. Allerede der, i en ret ung alder, gav naturen mig et frirum.

> "AT SE ALT DET AFFALD, TOILETBRÆTTER, GOLFKUGLER OG TANDBØRSTER ... HOLD OP, DET VAR EN MAVEPUSTER."

Vi boede i en lillebitte by, der hedder Elbæk, meget langt væk fra alting, så jeg gik lange ture på markerne og lagde mærke til naturens skiften. Jeg blev betaget af at se skoven og markerne ændre farve, og alle indtrykkene krøb langsomt ind under huden på mig og forankrede sig i mig. Siden da har jeg altid søgt ud i naturen for at få ro og hvile.

I dag er jeg i skoven tre gange om dagen. Hver evig eneste dag. Og jeg kender simpelthen skoven som min egen bukselomme. I virkeligheden har jeg total dårlig stedsans. Inde i byen kan jeg nærmest fare vild inde i en butik. Jeg har derfor lært skoven at kende ved at fare vild utallige gange og blive ved at gå, indtil jeg ser noget genkendeligt. Og nu kender jeg den ud og ind. Jeg ved, hvor musvågerne bor, hvor skovskaderne har rede, og hvor råvildtet sover.

Men mit syn på naturen har ændret sig. Fra at være fristedet, hvor naturen tog sig af mig, da jeg var barn, synes jeg, at rollerne nu er byttet om. I dag er det naturen, der har det svært og har brug for min omsorg.

Det er lidt ligesom når forældre tager sig af børnene, når de er små, og børnene kommer til at tage sig af forældrene, når de bliver gamle. Rollerne skifter. Jeg kan mærke, det er min tur til at give omsorg tilbage som tak for al den frihed, ro, alle de oplevelser og eventyr, som naturen giver mig.

Jeg har rejst rigtig meget og været i alle verdensdele. Det er nogle år siden nu, og allerede dengang begyndte jeg at lægge mærke til, at der skyllede plastik op de fjerneste steder. Sidste år var jeg på Lofoten, hvor vi sejlede ind i et smukt, menneskefrit område og gik land. Og jeg glemmer aldrig lyden, da mine fødder rørte jorden. Der var mos og græs over det hele. Man burde ikke kunne høre, når man satte foden ned, men det knasede for hvert et skridt. Hele øen var dækket af plastik. Det lå i en halv meters højde, og man sank bare ned i affald, som var skyllet op. Hele øen var nærmest plastik, på trods af at der ingen mennesker var. At se alt det affald, toiletbrætter, golfkugler og tandbørster ... hold op, det var en mavepuster. Jeg begyndte at græde. Noget, jeg i øvrigt sjældent gør.

Jeg er meget opmærksom på, at min omsorg for naturen ikke bliver til stress. Jeg samler skrald, når jeg går ture, men det er stadig mit frirum. Derfor forsøger jeg at gøre noget gennem oplysning, ved at lave så mange indslag som jeg overhovedet kan, og ved at melde mig, hvis der laves indsamlinger. Senest lavede vi 'Danmark planter træer'. Det program var på en måde et hjertebarn for mig. Det var fedt at være med til at plante en million træer og se, at danskerne rent faktisk er interesserede i det. Så oplysning kan altså noget.

Hvem er Puk?

Puk Elgård, 52 år, er tv-vært og arbejder lige nu på Go' Morgen Danmark på TV2. Hun bor i Hareskoven med sin kæreste Lothar. Sammen har de sønnen Robin på 19 år og yderligere tre sammenbragte børn.

GIV JULEGAVER MED GOD SAMVITTIGHED

Glædelig jul!

10 % RABAT

på alle varer i webshoppen
med koden **PANDAJUL20**

Rabatten gælder fra den 5. til den 10. december, begge dage inklusive.

200 kr

200 kr

150 kr

650 kr

90 kr

Find alle dine julegaver på

shop.wwf.dk

VEJLEDNING OG AKTIVITETER TIL HVER EPISODE

JULEKALENDER 2020

Gå ikke glip af vores julekalender med Mille Gori i Grønland! Den henvender sig til børn i alderen seks til 12 år og giver et indblik i Grønlands storslåede natur, kultur og dyreliv.

Følg med på **pandaclub.dk/vildegroenland** fra den 1. december.

Afsender: WWF Verdensnaturfonden, Ravnevej 12, 2400 København NV